

Suvestinė redakcija nuo 2002-08-21 iki 2010-06-10

Isakymas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [106-3828](#), i. k. 101301MISAK00000596

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

Į S A K Y M A S DĖL APLINKOS ORO KOKYBĖS VERTINIMO

2001 m. gruodžio 12 d. Nr. 596
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) 4 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos derybine pozicija „Aplinka“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. rugpjūčio 17 d. nutarimu Nr. 935 „Dėl Lietuvos Respublikos derybinių pozicijų derybose dėl narystės Europos Sąjungoje patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [70-2075](#)), ir siekdamas užtikrinti, kad aplinkos oro kokybės vertinimas atitiktų Europos Sąjungos Tarybos direktyvų 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo ir 1999/30/EB dėl sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių ir švino ribinių verčių aplinkos ore bei Europos Parlamento bei Tarybos direktyvos 2000/69/EB dėl benzeno ir anglies monoksido ribinių verčių aplinkos ore reikalavimus:

1. T v i r t i n u Aplinkos oro kokybės vertinimo taisykles (pridedama).
2. P a v e d u Jungtiniam tyrimų centrui iki 2002 05 31 parengti ir pateikti tvirtinti Aplinkos oro kokybės vertinimo programą, nurodytą Aplinkos oro kokybės vertinimo taisyklių 6 punkte.
3. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „atmosfera“, „valdymo sistema“.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2001 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 596

APLINKOS ORO KOKYBĖS VERTINIMO TAISYKLĖS

Aplinkos oro kokybės vertinimo taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) 5 straipsniu ir atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tarybos direktyvos 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo, Tarybos direktyvos 1999/30/EB dėl sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, dalelių ir švino ribinių verčių aplinkos ore, taip pat Europos Parlamento bei Tarybos direktyvos Nr. 2000/69/EB dėl benzeno ir anglies monoksido ribinių verčių aplinkos ore, reikalavimus.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šių Taisyklių paskirtis – nustatyti aplinkos oro kokybės vertinimo tvarką pagal Europos Sąjungoje galiojančius kriterijus ir metodus, kad visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje būtų galima patikimai ir tiksliai įvertinti aplinkos oro kokybę. Toks aplinkos oro kokybės vertinimas reikalingas:

1.1. aplinkos oro kokybės valdymui, įskaitant aplinkos oro kokybės gerinimą ten, kur nustatytos ribinės vertės yra viršijamos, ir kiek galima geresnės aplinkos oro kokybės palaikymą ten, kur užterštumo lygiai nesiekia ribinių verčių (Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) 4 str.);

1.2. informacijos apie aplinkos oro kokybę surinkimui ir pateikimui visuomenei (Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. [57-1335](#); 1997, Nr. [65-1540](#); 2000, Nr. [39-1093](#)) 6 straipsnio 5 dalies 16 punktas).

2. Šiose Taisyklėse naudojamos sąvokos:

aplinkos oras – troposferos oras, išskyrus darbo aplinkos orą;

teršalas – medžiaga arba medžiagų mišinys, kuris dėl žmonių veiklos patenka į aplinkos orą ir, veikdamas atskirai ar su atmosferos komponentais, gali pakenkti žmonių sveikatai ir aplinkai arba turtui;

užterštumo lygis – vieno arba daugiau teršalų koncentracija aplinkos ore arba jų nusėdimas paviršiuje per tam tikrą laiką;

vertinimas – metodas, naudojamas pamatuoti, paskaičiuoti, numatyti (prognozuoti) ar įvertinti aplinkos oro užterštumo kurio nors teršalu lygį;

ribinė vertė – mokslinėmis žiniomis pagrįstas oro užterštumo lygis, nustatytas, siekiant išvengti, užkirsti kelią ar sumažinti kenksmingą poveikį žmogaus sveikatai ir/ar aplinkai, kuris turi būti pasiektas per tam tikrą laiką, o pasiekus neturi būti viršijamas;

leistinas nukrypimo dydis – procentinė ribinės vertės dalis, kuria leidžiama viršyti šią ribinę vertę, esant šiose Taisyklėse nustatytioms sąlygoms;

pavojaus slenkstis – aplinkos oro užterštumo lygis, kurį viršijus net dėl trumpalaikio poveikio kyla pavojus žmonių sveikatai ir(ar) aplinkai ir kuriam esant atsakingos institucijos turi imtis skubių priemonių;

viršutinė vertinimo riba – užterštumo lygis, žemiau kurio pagal šias Taisykles leidžiama aplinkos oro kokybę vertinti, naudojant matavimo ir modeliavimo derinį;

žemutinė vertinimo riba – užterštumo lygis, žemiau kurio pagal šias Taisykles leidžiama aplinkos oro kokybę vertinti, naudojant vien tik modeliavimo ar kitus objektyvaus vertinimo metodus;

zona – aplinkos oro kokybės vertinimui ir valdymui pagal Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymą (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) nustatyta šalies teritorijos dalis;

aglomeracija – zona, kurioje yra daugiau nei 250 000 gyventojų arba kurioje dėl gyventojų tankumo (gyventojų skaičiaus kvadratiniam kilometre) būtina vertinti ir valdyti aplinkos oro kokybę.

3. Aplinkos oro kokybės vertinimas atliekamas aglomeracijose ir zonose, kurių sąrašą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) 7 ir 8 straipsniais, tvirtina aplinkos ministras ir sveikatos apsaugos ministras.

4. Aplinkos oro kokybė vertinama tam, kad nustatyti aplinkos oro užterštumą teršalais, kurių sąrašą, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [98-2813](#)) 4 straipsniu, tvirtina aplinkos ministras ir sveikatos apsaugos ministras.

5. Aplinkos oro kokybės vertinimą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje atlieka Aplinkos ministerijos Jungtinis tyrimų centras. Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai kartu su savivaldybėmis atlieka aplinkos oro kokybės vertinimą joms priklausančiose teritorijose.

6. Šių Taisyklių įgyvendinimui Aplinkos ministerijos Jungtinis tyrimų centras parengia ir teikia aplinkos ministrui tvirtinti aplinkos oro kokybės vertinimo programą. Programoje turi būti numatytos priemonės aplinkos oro kokybei vertinti ir galimybė panaudoti aplinkos monitoringo ir(ar) savivaldybių aplinkos monitoringo duomenis, jeigu jie atitinka šių Taisyklių reikalavimus.

II. APLINKOS ORO KOKYBĖS VERTINIMO RIBOS IR TERITORIJŲ KLASIFIKACIJA PAGAL ORO UŽTERŠTUMO LYGĮ

7. Oro kokybės vertinimo metodų parinkimui zonose nustatomos šios vertinimo ribos:

7.1. viršutinė vertinimo riba;

7.2. žemutinė vertinimo riba;

Viršutinė ir žemutinė vertinimo ribos atitinka užterštumo lygį, kuris yra mažesnis už ribinę vertę ir apibrėžiamas atitinkamu ribinės vertės procentu.

Aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, kietosiomis dalelėmis, švinu, benzeno ir anglies monoksidu vertinimui viršutinė ir žemutinė vertinimo ribos nustatytos šių Taisyklių I priedo 1 dalyje.

8. Aplinkos ministerijos Jungtinis tyrimų centras kartu su regionų aplinkos apsaugos departamentais pagal turimus penkių pastarųjų metų monitoringo duomenis nustato aplinkos oro užterštumo šių Taisyklių 4 punkte nurodytais teršalais lygį ir pagal tai klasifikuoja regionų aplinkos apsaugos departamentų kontroliuojamas teritorijas į:

8.1. teritorijas, kuriose aplinkos oro užterštumo lygis viršija viršutinę vertinimo ribą;

8.2. teritorijas, kuriose aplinkos oro užterštumo lygis yra tarp viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų;

8.3. teritorijas, kuriose aplinkos oro užterštumo lygis yra mažesnis nei žemutinė vertinimo riba.

Jeigu kuriam nors teršalui nėra visų pastarųjų penkių metų laikotarpio monitoringo duomenų, tai aplinkos oro užterštumo lygis teritorijose nustatomas, vadovaujantis šių Taisyklių I priedo 2 dalimi.

9. Šių Taisyklių 8 punkte nurodytos teritorijos turi sutapti su Lietuvos Respublikos administracinio teritorinio suskirstymo ribomis ir, jas kartu paėmus, turi apimti visą Lietuvos Respublikos teritoriją. Viena teritorija gali apimti kelias savivaldybes ir, atvirkščiai, vienoje savivaldybėje gali būti nustatytos teritorijos, apimančios vieną ar kelias apylinkes.

10. Teritorijų klasifikavimas pagal aplinkos oro užterštumo lygį turi būti periodiškai, bet ne rečiau kaip kas penki metai, peržiūrimas pagal I priedo 2 dalį.

Tais atvejais, kai dėl ūkinės veiklos labai pasikeičia sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių, švino, benzeno ar anglies monoksido koncentracija aplinkos ore, teritorijų klasifikacija pagal aplinkos oro užterštumo lygį turi būti peržiūrima dažniau, negu nurodyta šio punkto pirmojoje dalyje.

III. APLINKOS ORO KOKYBĖS VERTINIMO METODŲ PARINKIMAS

11. Aplinkos ministerijos Jungtinis tyrimų centras kartu su regionų aplinkos apsaugos departamentais pagal šių Taisyklių 8 punktą suklasifikuotoms teritorijoms parenka aplinkos oro kokybės vertinimo metodus.

12. Kai per paskutiniųjų penkių metų laikotarpį nustatytas didžiausias oro užterštumo lygis yra aukščiau viršutinės vertinimo ribos, vertinant aplinkos oro kokybę, pastovūs matavimai yra privalomi. Matavimo duomenys gali būti papildyti objektyvia informacija iš kitų šaltinių, įskaitant modeliavimą.

13. Kai per paskutiniųjų penkių metų laikotarpį nustatytas didžiausias oro užterštumo lygis yra tarp viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų, vertinant aplinkos oro kokybę, matavimai yra būtini, tačiau jų gali būti mažiau, o matavimo duomenis galima papildyti informacija iš kitų šaltinių.

14. Kai per pastarųjų penkių metų laikotarpį nustatytas didžiausias oro užterštumo lygis yra žemiau žemutinės vertinimo ribos, vertinant aplinkos oro kokybę, gali būti naudojamas vien tik modeliavimas, objektyvaus paskaičiavimo būdai arba indikatoriniai matavimai. Be to, aglomeracijose bent vienoje stotyje turi būti atliekami matavimai teršalų, kuriems yra nustatytas pavojaus slenkstis.

IV. APLINKOS ORO KOKYBĖS NUSTATYMAS MATAVIMAI

15. Matavimai aplinkos oro kokybei nustatyti atliekami matavimo stotyse nuolatinio matavimo arba epizodiško ėminių paėmimo būdu.

Matavimų skaičius turi būti pakankamas, kad pagal tai būtų galima vertinti aplinkos oro užterštumo atitinkamu teršalu lygį.

16. Matavimo stočių išdėstymas sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių, švino, benzeno ir anglies monoksido koncentracijoms aplinkos ore matuoti turi atitikti šių Taisyklių II priedo reikalavimus.

17. Minimalus matavimo stočių skaičius kiekvienam teršalui teritorijose, kuriose matavimai yra vienintelis duomenų apie aplinkos oro kokybę šaltinis, nustatomas pagal šių Taisyklių III priedą.

Matavimo stočių išdėstymas kitose teritorijose nustatomas pagal šių Taisyklių II priedo 1 dalį.

18. Teršalų koncentracijos aplinkos ore matavimai turi būti atliekami, naudojant šių Taisyklių IV priede nurodytus metodus. Matavimo priemonės turi atitikti Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymo (Žin., 1996, Nr. [74-1768](#)) nustatytus reikalavimus.

19. Aplinkos oro vertinimo duomenų kokybė turi atitikti reikalavimus, nustatytus šių Taisyklių V priede.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių Taisyklių nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

21. Šios Taisyklės įsigalioja nuo 2002 m. sausio 1 d.

**REIKALAVIMAI SIEROS DIOKSIDO, AZOTO DIOKSIDO, AZOTO OKSIDŲ, KIETŲJŲ
DALELIŲ, ŠVINO, BENZENO IR ANGLIES MONOKSIDO KONCENTRACIJŲ
APLINKOS ORO VERTINIMUI ZONOSE IR AGLOMERACIJOSE**

1 DALIS. VIRŠUTINĖ IR ŽEMUTINĖ VERTINIMO RIBOS.

Nustatomos šios vertinimo ribos:

(a) Sieros dioksidui

	Žmogaus sveikatos apsaugai	Ekosistemų apsaugai
Viršutinė vertinimo riba	60% paros (24 val.) ribinės vertės ($75\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus)	60% žiemos ribinės vertės ($12\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Žemutinė vertinimo riba	40% paros (24 val.) ribinės vertės ($50\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus)	40% žiemos ribinės vertės ($8\mu\text{g}/\text{m}^3$)

(b) Azoto dioksidui ir azoto oksidams

	Valandos ribinė vertė žmonių sveikatos apsaugai (NO_2)	Metinė ribinė vertė žmonių sveikatos apsaugai (NO_2)	Metinė ribinė vertė augmenijos apsaugai (NO_x)
Viršutinė vertinimo riba	70% ribinės vertės ($140\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus)	80% ribinės vertės ($32\mu\text{g}/\text{m}^3$)	80% ribinės vertės ($24\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Žemutinė vertinimo riba	50% ribinės vertės ($100\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus)	65% ribinės vertės ($26\mu\text{g}/\text{m}^3$)	65% ribinės vertės ($19,5\mu\text{g}/\text{m}^3$)

(c) Kietosioms dalelėms

	Paros (24 val.) ribinė vertė	Metinė ribinė vertė
Viršutinė vertinimo riba	60% ribinės vertės ($30\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 7 kartus per kalendorinius metus)	70% ribinės vertės ($14\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Žemutinė vertinimo riba	40% ribinės vertės ($20\mu\text{g}/\text{m}^3$, neturi būti viršyta daugiau kaip 7 kartus per kalendorinius metus)	50% ribinės vertės ($10\mu\text{g}/\text{m}^3$)

(d) Švinui

	Metinis vidurkis
Viršutinė vertinimo riba	70% ribinės vertės ($0,35\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Žemutinė vertinimo riba	50% ribinės vertės ($0,25\mu\text{g}/\text{m}^3$)

(e) Benzenui

	Metinis vidurkis
Viršutinė vertinimo riba	70% ribinės vertės ($3,5\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Žemutinė vertinimo riba	40% ribinės vertės ($2\mu\text{g}/\text{m}^3$)

(f) Anglies monoksidui

	Metinis vidurkis
Viršutinė vertinimo riba	70% ribinės vertės ($7\text{mg}/\text{m}^3$)

Žemutinė vertinimo riba	50% ribinės vertės (5 mg/m ³)
-------------------------	---

2 DALIS. VIRŠUTINĖS IR ŽEMUTINĖS VERTINIMO RIBŲ VIRŠIJIMŲ NUSTATYMAS.

Viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų viršijimas nustatomas remiantis ankstesniųjų penkerių metų koncentracijomis, kai tokių duomenų yra pakankamai. Laikoma, kad vertinimo riba viršyta, kai ji buvo viršyta mažiausiai per tris atskirus metus iš tų paskutinių penkerių metų.

Kai reikiamų duomenų turima mažiau nei už ankstesnius penkerius metus, viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų viršijimų nustatymui galima naudoti vienerių metų trumpalaikių matavimų rezultatus, gautus vietovėse, tipiškoje labiausiai užterštoms, derinant juos su išmetamų teršalų inventorizavimo duomenimis ir modeliavimo rezultatais.

Dalies pakeitimai:

Nr. [339](#), 2002-06-27, *Žin.*, 2002, Nr. 81-3499 (2002-08-20), i. k. 102301MISAK00000339

MATAVIMO STOČIŲ IŠDĖSTYMAS SIEROS DIOKSIDO, AZOTO DIOKSIDO, AZOTO OKSIDŲ, KIETŲJŲ DALELIŲ, ŠVINO, BENZENO IR ANGLIES MONOKSIDO KONCENTRACIJOMS APLINKOS ORO MATUOTI

1 DALIS. REIKALAVIMAI, Į KURIUOS REIKIA ATSIŽVELGTI PARENKANT MATAVIMO STOČIŲ IŠDĖSTYMĄ MAKROSKALĖJE

(a) Žmonių sveikatos apsaugai.

Siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, matavimo stotys (ėminių ėmimo vietos) turi būti išdėstytos taip, kad būtų galima objektyviai įvertinti oro kokybę zonų bei aglomeracijų teritorijose ir:

1. tiriamų teršalų didžiausią koncentraciją, kuri veikdama žmogų tiesiogiai ar netiesiogiai daug ilgesnį laiką nei tas, kuriam apskaičiuotas ribinės vertės vidurkis, gali turėti neigiamą poveikį sveikatai;

2. užterštumo lygį kitose analogiškose zonų ir aglomeracijų teritorijose, kurių poveikį žmonėms galima laikyti tipišku.

Matavimo vietos turi būti išdėstytos taip, kad matavimai nebūtų daromi labai mažai teritorijai ir duotų rezultatus tik ėminių paėmimo vietai. Rekomenduojama matavimo vietas parinkti taip, kad jos apibūdintų oro kokybę ne mažiau kaip 200 m² tipiškomis intensyvaus transporto eismo teritorijoms ir keletą kvadratinų kilometrų – tipiškomis miesto foninėms teritorijoms.

Matavimo stotys, kur tai įmanoma, turėtų būti parenkamos taip, kad matavimo rezultatus būtų galima panaudoti įvertinant aplinkos oro kokybę ir kitose tipiškose vietovėse, o ne vien toje vietoje, kur matuojama.

(b) Ekosistemų ir augmenijos apsaugai.

Siekiant apsaugoti ekosistemas ir augmeniją, matavimo stotys turi būti išdėstytos daugiau nei 20 km atstumu nuo aglomeracijų arba daugiau nei 5 km atstumu nuo kitų užstatytų teritorijų, stambių pramonės įrenginių bei transporto kelių. Rekomenduojama matavimo vietas parinkti taip, kad jos apibūdintų aplinkos oro kokybę bent 1000 km² teritorijoje. Atsižvelgiant į geografinės sąlygas, galima parinkti matavimo stoties vietą mažesniu atstumu nuo aukščiau paminėtų objektų arba taip, kad aplinkos oro kokybė būtų vertinama mažesnėje teritorijoje.

2 DALIS. MATAVIMO VIETŲ IŠDĖSTYMAS MIKROSKALĖJE

Kiek galima, turėtų būti laikomasi šių nurodymų:

Srautui, patenkančiam į ėmiklio įsiurbimo angą, neturėtų būti jokių kliūčių, kurios darytų poveikį oro srautui aplink ėmiklį (paprastai kelių metrų atstumu nuo pastatų, balkonų, medžių ir kitokių kliūčių ir nors 0,5 m atstumu nuo artimiausio pastato tuo atveju, kai ėminio paėmimo vieta apibūdina oro kokybę užstatytoje vietovėje).

Paprastai ėmiklio įsiurbimo anga turėtų būti įrengta aukštyje nuo 1,5 m (kvėpavimo zona) iki 4 m nuo žemės paviršiaus. Gali būti atveju, kai ėminius būtina imti aukščiau (iki 8 m). Jeigu stotis apibūdina didelę teritoriją, ėminius imti tikslinga aukščiau.

Ėmiklio įsiurbiamoji anga neturėtų būti visiškai arti taršos šaltinio, kad į ją nepatektų vien tik išmetami teršalai, dar nesusimaišę su aplinkos oru.

Ėmiklio išmetamoji anga turėtų būti įrengta taip, kad iš jos išmetamas oras nepatektų atgal į įsiurbiamąją angą.

Intensyvaus transporto eismo vietose ėminių ėmikliai turėtų būti išdėstyti:

- matuojant bet kokius teršalus, ėminio ėmimo vietos turėtų būti įrengtos bent 25 m atstumu nuo pagrindinių kryžkelių pakraščio ir bent 4 m atstumu nuo artimiausios eismo juostos vidurio;

- matuojant azoto dioksidą ir anglies monoksidą, įsiurbimo angos turėtų būti ne daugiau kaip 5 m atstumu nuo kelkraščio;

- matuojant kietąsias daleles šviną ir benzeną, įsiurbimo angos turėtų būti išdėstytos taip, kad būtų galima apibūdinti oro kokybę užstatytoje vietovėje. Reikėtų atsižvelgti ir į tokius veiksnius:

- aplink esančius taršos šaltinius;
- saugumą;
- priejimą;
- elektros energijos ir telefoninio ryšio prieinamumą;
- ėminių paėmimo vietos matomumą aplinkos fone;
- eilinių žmonių ir matuotojų saugumą;
- tinkamumą įrengti toje pat vietoje įvairių teršalų matuoklius;
- plėtros ir planavimo reikalavimus.

3 DALIS. DOKUMENTACIJA IR MATAVIMO STOČIŲ VIETOS PARINKIMO PERŽIŪRĖJIMAS.

Būtina pilnai dokumentuoti matavimo stočių vietų parinkimą tokiomis priemonėmis kaip vietų nufotografavimas, nurodant pasaulio šalių kryptis, detalių žemėlapių sudarymas bei pan. Matavimo stočių išdėstymas turi būti reguliariai peržiūrimas, pakartojant dokumentavimą, kad galima būtų įsitikinti, jog, laikui bėgant, parinkimo kriterijai tebegalioja.

**MINIMALAUS MATAVIMO STOČIŲ SKAIČIAUS NUSTATYMO KRITERIJAI SIEROS
DIOKSIDO, AZOTO DIOKSIDO, AZOTO OKSIDŲ, KIETŲJŲ DALELIŲ, ŠVINO,
BENZENO IR ANGLIES MONOKSIDO KONCENTRACIJOMS APLINKOS ORO
MATUOTI**

**1 DALIS. MINIMALUS MATAVIMO STOČIŲ SKAIČIUS, REIKALINGAS NUSTATYTI,
KAIP ZONOSE IR AGLOMERACIJOSE LAIKOMASI RIBINIŲ VERČIŲ IR PAVOJAUS
SLENKSČIŲ ŽMONIŲ SVEIKATOS APSAUGAI, KAI PASTOVŲS MATAVIMAI YRA
VIENINTELIS DUOMENŲ ŠALTINIS.**

(a) Išsklaidyti taršos šaltiniai.

Gyventojų skaičius aglomeracijoje ar zonoje (tūkst.)	Kai koncentracijos didesnės už viršutinę vertinimo ribą	Kai didžiausios koncentracijos yra tarp viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų	Aglomeracijose, kuriose didžiausios koncentracijos sieros dioksidui (SO ₂) ir azoto dioksidui (NO ₂) yra mažesnės už žemutinę vertinimo ribą
0 – 249	1	1	Netaikoma
250 – 499	2	1	1
500 – 749	2	1	1
750 – 999	3	1	1
1 000 – 1 499	4	2	1
1 500 – 1 999	5	2	1
2 000 – 2 749	6	3	2
2 750 – 3 749	7	3	2
	Azoto dioksidui ir kietosioms dalelėms: turi būti bent viena miesto foninė stotis ir viena stotis, matuojanti užterštumą, kurį lemia transportas		

(b) Taškiniai taršos šaltiniai.

Vertinant užterštumą šalia taškinių taršos šaltinių, nuolatinio matavimo stočių skaičius turėtų būti apskaičiuojamas atsižvelgiant į taršos dydį, tikėtiną teršalų struktūrą bei pasiskirstymą aplinkos ore ir galimą jos poveikį gyventojams.

**2 DALIS. MINIMALUS MATAVIMO STOČIŲ SKAIČIUS, REIKALINGAS ĮVERTINTI,
KAIP LAIKOMASI RIBINIŲ VERČIŲ EKOSISTEMOMS ARBA AUGMENIJAI
APSAUGOTI NE AGLOMERACIJOSE.**

Kai didžiausios koncentracijos yra didesnės už viršutinę vertinimo ribą	Kai didžiausios koncentracijos yra tarp viršutinės ir žemutinės vertinimo ribų
Viena matavimo stotis 20 000 km ²	Viena matavimo stotis 40 000 km ²

**PAMATINIAI METODAI SIEROS DIOKSIDO, AZOTO DIOKSIDO, AZOTO OKSIDŲ,
KIETŲJŲ DALELIŲ, ŠVINO, BENZENO IR ANGLIES MONOKSIDO
KONCENTRACIJOMS APLINKOS ORE VERTINTI**

1. Pamatinis sieros dioksido tyrimo metodas:

ISO/FDIS 10498 Aplinkos oras. Sieros dioksido nustatymas. Ultravioletinis fluorescencijos metodas.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

2. Pamatinis azoto dioksido ir azoto oksidų tyrimo metodas:

ISO 7996: 1985 Aplinkos oras. Azoto oksidų koncentracijos nustatymas. Cheminės liuminiscencijos metodas.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

2. A. Pamatinis ėminio švinui tirti ėmimo metodas:

Kaip šio priedo IV dalyje nustatyta PM₁₀ dalelėms tirti.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

3. B. Pamatinis švino tyrimo metodas:

ISO 9855: 1993 Aplinkos oras. Švino nustatymas filtre surinktų aerozolių sudėtyje. Atominės absorbcijos spektroskopijos metodas.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

4. Pamatinis kietųjų dalelių PM₁₀ ėminių ėmimo ir matavimo metodas:

EN 12341 Oro kokybė. Tyrimų tvarka, skirta nustatyti, kiek matavimo metodai atitinka pamatinius kietųjų dalelių PM₁₀ frakcijai matuoti. Šis matavimo principas grindžiamas kietųjų dalelių PM₁₀ frakcijos surinkimu filtre ir masės nustatymu gravimetriniu metodu.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

5. Laikinas pamatinis kietųjų dalelių PM_{2,5} ėminių ėmimo ir matavimo metodas:

Leidžiama naudoti bet kokį tinkamą kietųjų dalelių PM_{2,5} ėminių ėmimo ir matavimo metodą.

6. Pamatinis benzeno tyrimo metodas:

Pamatinis benzeno matavimo metodas bus parengtas naudojant bandinio paėmimo metodą siurbiant orą per absorbuojantį sluoksnį ir analizei naudojant CEN standartizuotą dujų chromatografijos būdą. Jeigu CEN standartizuoto metodo nėra, galima naudoti kitą tokio pat tipo metodą.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

7. Pamatinis anglies monoksido tyrimo metodas:

Pamatinis anglies monoksido analizės metodas bus parengtas pagal CEN standartizuotą nedispersinį infraraudonosios spektrometrijos metodą. Jeigu CEN standartizuoto metodo nėra, galima naudoti kitą tokio pat tipo metodą.

Leidžiama naudoti kitą metodą, kurį taikant gaunami lygiaverčiai šiam pamatiniam metodui rezultatai.

8. Pamatinis modeliavimo metodas (neparengtas).

DUOMENŲ KOKYBĖS REIKALAVIMAI IR ORO KOKYBĖS VERTINIMO REZULTATŲ KAUPIMAS

1 DALIS. DUOMENŲ KOKYBĖS REIKALAVIMAI.

Rekomenduojami šie duomenų kokybės reikalavimai aplinkos oro kokybės vertinimo metodų lestinam neapibrėžtumui, minimaliai matavimų trukmei ir minimalių matavimo duomenų surinkimui:

	Sieros dioksidas, azoto dioksidas ir azoto oksidai	Kietosios dalelės ir švinas	Benzenas	Anglies monoksidas
Nuolatiniai matavimai:				
Neapibrėžtis (tikslumas)	15%	25%	25%	15%
Minimalus matavimo duomenų surinkimas	90%	90%	90%	90%
Minimali matavimų trukmė			35% tipiškoje miesto teritorijose bei transporto eismo vietose (per metus paskirstyta taip, kad apibūdintų skirtingas klimato ir eismo sąlygas) ir 90% pramonės vietovėse	
Indikatoriniai matavimai:				
Neapibrėžtis (tikslumas)	25%	50%	30%	25%
Minimalus matavimo duomenų surinkimas	90%	90%	90%	90%
Minimali matavimų trukmė	14% (vienas atsitiktinai pasirinktas matavimas per savaitę, matavimus atliekant tolygiai per metus, arba aštuonių pasirinktų savaitių, tolygiai paskirstytų per metus, matavimai)	14% (vienas atsitiktinai pasirinktas matavimas per savaitę, matavimus atliekant tolygiai per metus, arba aštuonių pasirinktų savaitių, tolygiai paskirstytų per metus, matavimai)	14% (vienas atsitiktinai pasirinktas matavimas per savaitę, matavimus atliekant tolygiai per metus, arba aštuonių pasirinktų savaitių, tolygiai paskirstytų per metus, matavimai)	14% (vienas atsitiktinai pasirinktas matavimas per savaitę, matavimus atliekant tolygiai per metus, arba aštuonių pasirinktų savaitių, tolygiai paskirstytų per metus, matavimai)
Modeliavimas:				
Neapibrėžtis (tikslumas):				
▪ valandos vidurkis	50 % – 60 %	-	-	-
▪ 8 valandų vidurkis	-	-	-	50%
▪ dienos vidurkis	50 %	Nenustatyta	-	-

▪ metinis vidurkis	30 %	50 %	50%	-
Kiti objektyvaus vertinimo metodai: Neapibrėžtis (tikslumas)	75%	100%	100%	75%

Pastabos:

• *lentelėje leistinas metodų neapibrėžtumas procentais (%) pateikiamas konkrečiam matavimui, imant vidurkio laiką, atitinkantį ribinės vertės vidurkio laiką;*

• *modeliavimo ir kitų metodų leistinas metodų neapibrėžtumas nustatomas pagal maksimalų nukrypimą nuo pamatuoto arba apskaičiuoto koncentracijos lygio per laiką, atitinkantį ribinės vertės laiką;*

• *jį reikalaujimus minimaliam duomenų surinkimui ir laiko trukmei neįtraukti duomenys, kurie prarandami periodiškai kalibruojant ar techniškai aptarnaujant instrumentus.*

2 DALIS. Kokybės vertinimo rezultatai

Zonoms ir aglomeracijoms, kuriose naudojami kiti informacijos šaltiniai matavimo duomenims papildyti arba kai jie yra vieninteliai oro kokybės vertinimo šaltiniai, turi būti parengiama tokia informacija:

- atliktos vertinimo veiklos aprašymas;
- konkretūs naudoti metodai su nuoroda į jų aprašymą;
- duomenų ir informacijos šaltiniai;
- rezultatų aprašymas, įskaitant neapibrėžtį (tikslumą), ypač nurodant kiekvienos teritorijos dydį, arba, jei įmanoma, ilgį kelio, esančio zonoje arba aglomeracijoje, virš kurio koncentracija viršija ribinę vertę (vertes) arba ribinę vertę (vertes) kartu su leistinu nukrypimo dydžiu (dydžiais), ir visas teritorijas, kuriose koncentracija viršija viršutinę ir apatinę vertinimo ribas;
- duomenis apie ribines vertes, kuriomis siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, ir apie gyventojus, kurie galėjo būti paveikti koncentracijų, didesnių už ribines vertes.

Esant galimybei, turėtų būti sudaromi žemėlapiai, nurodantys koncentracijų pasiskirstymą kiekvienoje zonoje ir aglomeracijoje.

3 DALIS. STANDARTIZAVIMAS.

Sieros dioksido, azoto oksidų, benzeno ir anglies monoksido matavimų rezultatai turi būti apskaičiuojami esant vienodoms sąlygoms: 293° K temperatūrai ir 101,3 kPa slėgiui.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Įsakymas

Nr. [339](#), 2002-06-27, Žin., 2002, Nr. 81-3499 (2002-08-20), i. k. 102301MISAK00000339

Dėl aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymo Nr. 596 "Dėl aplinkos oro kokybės vertinimo" pakeitimo